

РЕЗЕНЦИЯ

От проф.д-р инж. Ангел Йорданов Димитров

ТУ – Варна, по дисертационен труд на инж. Георги Кънчев Люцканов, ВВМУ „Никола Йонков Вапцаров“ факултет „Инженерен“, катедра „Кораборемонт“ , на тема „Изследване заваряемостта на нисковъглеродни нисколегирани стомани с повишена якост“ за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ от професионално направление „Транспорт, корабоплаване и авиация“.

1.Общо описание на дисертационния труд и на приложенияте към него материали.

За изготвяне на рецензията са ми предоставени: дисертационен труд, автореферат и папка с лични документи.

Дисертационния труд се състои от 203 страници, като основният текст е 163 страници, фигурите 54, таблици 18. Има и 3 приложения включени в този общ обем. Списъкът на използваната литература включва 138 заглавия от които на кирилица са 83, на латиница 14, цитирани са и 46 стандарта БДС, ГОСТ, ASTM, DIN и др.

2.Актуалност на проблема.

Въпросите със заваряване на материалите са стояли актуално винаги от както хората са започнали да създават конструкции с този метод. Актуални са и проблемите свързани с подобряване качеството на заваръчните конструкции при голямото разнообразие от ползваните материали. Разработват се нови технологии, машини и съоръжения. Тези въпроси стоят особено сериозно при развитието на съвременното корабостроене, където се използват стомани с повишена якост. Подборът на показатели оценяващи заваряемостта зависи от вида на заварявания материал, от технологията на заваряване и от предназначението на конструкцията. Съществуващите правилници не отразяват достатъчно пълно развитието на съвременните високоефективни материали при изработване на заварени конструкции.

3.Познаване състоянието на проблема.

От съдържанието на дисертационния труд, цитираните източници става ясно, че докторантът инж. Г. Люцканов познава много добре състоянието на разглеждания проблем и показва, че може да се справи успешно с поставената цел и задачи, а именно:

-Определянето на заваряемостта на нисковъглеродни нисколегирани стомани с повишена якост и предлагане на технологични решения за повишаване качеството на заваръчното съединение в процеса на заваряване /това е основната цел/.

-За постигане на тази цел са поставени пет основни задачи с които се определят методите за оценяване заваряемостта, анализ на механичните и технологични свойства на разглежданите стомани, да се направи анализ на използваните електроди, разработване съответни методики за заваряемостта и др.

4.Подход и решение на проблема.

За изпълнение на темата на дисертационния труд авторът е разделил материалът в пет глави, увод и заключение.

В **първа глава** е направен обзорът за заваряемост на металите, характеристиките и анализ на методите за оценяване на заваряемостта.

Отчетени са различни особености и фактори определящи заваряемостта на материалите. Показано е, че заваряемостта е комплексна характеристика, зависеща от много фактори. Оценени са и причините за възникване на пукнатини. Показано е, че не е проучен задълбочено въпросът със заваряемостта на нисковъглеродни, нисколегирани стомани с повишена якост, което е избрано и като основна цел на дисертационния труд. В тази връзка е необходимо да се изяснят и режимите на заваряване на тези стомани.

Разглеждането на материалите използвани за изграждане на заваръчни конструкции и морски съоръжения е направено във **втора глава**. Това са конструкции подложени на тежки експлоатационни режими, често комбинация от много агресивни фактори.

В тази глава са разгледани различните стомани използвани за изграждане на конструкции и морски съоръжения, определяне на техните основни характеристики, както и на електродите използвани при ръчно електродъгово заваряване.

Отделено е нужното внимание на въпросите свързани с избягване получаването на закалъчни структури. Направена е и техникоикономическа характеристика на електродите, които се използват при нормиране на заваръчните работи с обмазни електроди.

Трета глава дава методиката за определяне заваряемостта на стомани с повишена якост. Тук са разгледани различните направления, които трябва да се имат предвид при оценката на заваряемостта, основно от които е оценяване устойчивостта срещу образуване на пукнатини. Направен е избор на план на експеримента и е направено моделиране на процеса на заваряване. Проектирани и изработени са редица приспособления за провеждане на експерименталните изследвания.

Резултатите от експерименталните изследвания са отчетени в **глава четвърта**.

Тук са описани и особеностите на създадения математичен модел. Направена е оптимизация на процеса на заваряване. Установени са качествата на макро и микроструктурата на заваръчното съединение. Установено е, че температурата на предварителното подгриване не оказва съществено влияние при заваряване на детайли с дебелина 10 – 12 мм.

В **пета глава** е дадена технологията на заваряване на посочените стомани, като са описани технологичните решения и съответните изводи от това. Посочени са режимите на заваряване, подбрани са електродите и оптималните стойности на тока, напрежението и линейната енергия.

Направени са общи изводи /9 на брой/, които обобщават извършеното от докторанта. Но те биха по-полезни ако даваха в обобщен вид някои конкретни характеристики от теоретичното и експериментално изследване.

5. Достоверност на получените резултати.

Познавайки в определена степен работата на специалистите в ТУ – Варна и ВВМУ – Варна работещи в областта на заваряването, натрупания от

тях опит в областта на теорията и практиката на заваряване смятам, че установените методики гарантират достоверността на получените резултати.

6.Автореферат.

Считам, че по обем и съдържание авторефератът дава достатъчна представа по дисертационния труд.

7.Основни приноси.

Посочените приноси от автора са научно-приложни и приложни, общо 6 на брой и би трябвало според личното му мнение да бъдат разделени на научно-приложни и приложни. Но общо ги приемам като резултат от извършената работа.

8.Личен принос на автора.

От изложението на материала и неговото оформяне смятам, че докторантът лично е осъществил различните етапи от своята работа и давам висока оценка за това.

9.Публикации по темата.

По дисертационния труд са публикувани и цитирани шест броя публикации на различни форуми пред широк кръг специалисти, което показва, че е налице необходимото представяне на части от него. Фактът, че са публикувани показва, че са приети от хора занимаващи се в областта на заваряването и корабостроенето.

10.Използване на получените резултати в практиката.

По мое лично мнение изследваната тематика има и значителна практическа ценност с разработените технологични решения за повишаване качеството на заваръчните работи и може да намери приложение при ремонт за заваръчни конструкции и морски съоръжения.

11.Критични бележки и препоръки.

В процеса на изложението си отбелязах някои мои критични бежки, които обаче не са по същество на работата.

12. Заключение

Считам, че представения за рецензиране дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и му давам обща положителна оценка.

Предлагам на инж. Георги Кънчев Люцканов да бъде присъдена образователна и научна степен „Доктор“ в професионално направление „Транспорт, корабоплаване и авиация“.

08.03.2014 г.

Варна

Рецензент:

/проф. д-р инж. А. Димитров/

